

SEGLING MED BLEKINGSEKAN SOMMAREN 1986

Det var i slutet av Juli. Sommaren hade varit ovanligt vacker, solig och torr. Gräs och blad var brända och skiftade mest i gult. Min blekingseka hade fått upprustning och försetts med nya åror, mast och segel. Årorna hade båtbyggaren Henry Sjöman yxat till av två snodda och sega granar. De var spänstiga som pilbågar och en glädje att ro med. Storsegel och fock var sydda i canvasbomul med lik av tjärat hamprep. Packningen bestod av två plasttunnor som surrades i förstuvén. En kapellduk spändes fast över båten och hölls uppe av spristången när jag skulle ankra upp för natten. Under aktertoften hade jag stormköket och under skottlapparna färskmat som filmjök mm. En skön eftermiddag med sydlig sjöbris gav jag mig iväg. Jag följde en rutt från tidigare seglingar med min båt "Pella" norrut, innanför Rocknekalven och Bockskär. Därefter styrde jag ner mot Saltors udde. När jag närmade mig revet måste jag lova upp och vända ut mot Kalmarsund för att hitta passagen genom Kråkrevet. Därefter kunde jag med god vind segla in mot Pataholm.

Första etappen var klar. Jag ringde hem från telefonkiosken utanför köpingen. Min mobiltelefon var ju ännu inte uppfunnen, men det funkade bra ändå. Jag hade redan lite hemlängtan och hoppades på ett besök

Efter kvällsmålet vid bryggan sökte jag natthamn borta i Alsteråns nedre lopp. Minnen från tidigare upptäcktsfärder med kanadensaren och farfars eka gjorde sig påminna. Jag förtöjde i en gren som hängde ut över vattnet. Jag kände mig förflyttad till Amazonas djungelväld.

Efter en natt med några myggor men i övrigt lugn vaknade jag på ån. Solen sken från en klar himmel och vädret lovade sjöbris igen. Jag fixade lite frukost i vassen och vilade lite, drömde lite dagdrömmar om barn, kvinnor och sjöäventyr. Sedan blev det städning och allmän vård som t ex omplåstring av ett nageltrång. (Blött omslag under natten. Mammans recept)

Svag sydväst på morgonen, vridande till syd sydost. 5 till 10 m/s. Kanon! Båten började redan få lite fart bland öarna norr om Pataholm. Jag styrde genom den inre skärgården mot Timmernabben. Efter det trånga grunda sundet styrde jag över mot Lövä. En rastplats där vi redan 1978 stannade ett par dagar med "Pella".

Här stannade jag en stund och fixade lunch innan jag fortsatte. I södra änden på Lövä ligger flera små öar med karaktäristiskt utseende. Höga lite branta moränknölar med bra djup mellan. Lövä sydliga udde sticker långt ut i sundet. Mot nordväst skymtar man Oknölandet.

Jag funderad länge innan jag bestämde mig för att ta ut en kurs rakt ut över alla grunden och mot yttersta udden av Oknö. Sagt och gjort, vädret var stabilt och vinden förlig. Med spänning seglade jag på i den ökande sjöbrisen. En underbar känsla fick jag när jag närmade mig land och kunde se den ljusa sandbotten. Var det så här det kändes när man seglade in mot en palmbevuxen söderhavsö?

Vid udden ligger en småbåtshamn där en trång passage finns mot norr. När jag kom från söder var det mer öppet och först visste jag inte hur det såg ut i andra änden. Med beslagna segel gled jag sakta igenom hamnen och ut genom den norra öppningen. Det fanns gott om plats för min lilla båt. En bit längre in mot Mönsterås

finns en större hamn och även en affär. Jag passade på att proviantera efter att jag förtöjt tillfälligt vid en av bryggorna.

Ett par trevliga män lyckönskade mig till resan med en viss avund. Jag blev också bjuden på färdkost bestående av en "pilleknarkare", serverad i locket av ett mjölkspann.

Färden gick vidare mot Ödängla via en massa små öar och grund. Nytt och spännande.

Vinden hade nu friskat i ordentligt och jag gjorde god fart. Jag fick sällskap av flera små motorbåtar som passerade mig. Ibland när jag var osäker på navigeringen släppte jag fram storseglet som en flagga för att sakta ner. Masten var ostagad utan hindrande vant.

På ett ögonblick kunde jag också riva hela riggen genom att lyfta upp masten ur mastfoten och fälla hela "paketet".

Focken ville inte alltid hålla sig "flygande" i medvinden. Genom att "spira" den med en gren som jag skar i strandkanten blev den snällare. Den spirbommen hade jag sedan i flera år. Enkelhet är bäst skulle det visa sig i framtiden och där var grunden till Brisbåtarna som komma skulle.

Fram mot kvällningen kom jag fram till Svartö. Där finns en djup och bra hamn. Min far tjänstgjorde här under sin ungdom som tullbiträde tidigt på 1900-talet. I skydd av ett par öar ankrade jag upp på "svaj". Jag lagade kvällste och satte upp mitt kapell innan myggen började anfalla. Somnade och sov som en stock.

Knattret från en motorbåt väcker mig tidigt på morgonen. När den första svallvågen når fram till min båt är jag riktigt vaken och förstår var jag befinner mig. Den lilla blekingsekan rullar till ett par gånger och sedan är allt lugnt igen medan motorljudet avtar och försvinner bakom ett par holmar. Gryningen är stilla med klart väder. Det daggvåta kapellet åker ned och jag kan resa och sträcka på mig.

Runt omkring råder allmänt lugn och det enda liv jag noterar är ett svanpar som sakta och majestätiskt doppar sina långa halsar i vattnet och sänder ut cirkulära vågor i den blanka viken. Långt ute till havs hörs en trut skrika. Det röda klotet bryter sakta igenom diset som omger horisonten och sprider sitt rosa sken över min nya dag, söker de daggvåta grässtråna och jagar de tunna dimslöjorna över vattenytan på flykt.

Tevattnet kokar och dagens första och bästa mål kan serveras. Jag dricker och känner värmen sprida sig i hela kroppen, som är ganska stel efter natten på durken. Under frukosten njuter jag av omgivningen och stillheten.

En bild framstår för mig som om jag vore ensam om allt så långt ögat kan nå. Jag njuter av att vara borta från vardaglig tristess och röra.

Samtidigt känner jag saknaden och önskar att inte vara ensam. Minnen från resan under 1975 då Pär och jag seglade till Pataholm kommer fram. Vi hade otur med

vädret men det blev en oförglömlig tur. Pär var åtta år och jag var lycklig far och alltid i centrum för honom. Nu får jag klara mig själv och det måste gå även om det är svårt.

Spriseglet sväller omärkligt ut för den osynliga vinden och vi driver sakta norrut. Fjärden in mot Påskallavik är blank som en spegel, repad av de lätta kårarna. Solen värmer redan och blir en fin dag med sjöbris igen.

Framför mig avtecknar sig siluetten av en fiskebåt. En man drar upp en ryssja ur havet. Ovanför skränar fiskmåsarna ivrigt. Hans röda oljeställ utgör enda färgklicken i den bleka morgonen. Avståndet tycks vara oändligt och utan att jag förnimmer det närmar jag mig. Då startas motorn och stäven lyfter och vänder sig mot mig. Båten med det mjuka motorljudet tuffar upp mot mig och gör en vacker lov. Den stannar någon meter från mig. En "urinnevånare" med fjäll över hela kroppen och ansikte hälsar sällskapligt på mig. Han tycks vara ett med sitt liv, arbete och båt. Bordar med van hand min eka. Han börjar genast prata om vad det kan vara för bygge jag har. Den gamla blekingsekan från Hasslö imponerar på honom och han minns från unga dar då det fiskades från dessa.

Det var andra tider då. Man måste slita i flera dygn till havs. Enda bostaden utgjordes av ett par fårskinnsfällar i förpiken och köket bestod av en stålplåt midskepps, där man stekte den nyfångade sillen. Allt under bar himmel året runt. Ekbåt har han fortfarande. Det är liksom annat i sjön det!

Och nog har hans båt vackra linjer och är väl utlagd för att kunna ta hem mycket last. Vi talar förstås mest om gamla tider, om tullarna på Svartö, där min far höll till i unga år. Då hade flottan enheter liggandes utanför nuvarande sulfatfabriken och det var liv och rörelse i denna i dag så stilla fjärd. Där fanns segelskutor, ångare och patrullbåtar. Småbåtar som folket på öarna runt omkring tillbringade sin tid i.

Snart kallar nästa ryssja och våra vägar skiljs. Jag tänker på de gamla fullriggarna som möttes på världshaven och drejade bi, utväxlade hälsningar och post för att sedan åter segla under horisonten. En svärm med måsar följer honom och själv styr jag ensam mor Emåns mynning.

En sommar på 60 talet ankrade det upp en gammal ombyggd frakteka utanför vår sommarstuga på Horsö.

I aktern satt konstnären Karl Sjöholm. Han hade med enkla medel ruffat en blekingseka med hjälp av spontade brädor. Den var riggad med ett hemmasytt gaffelsegel. Karl hade givit sig av norrut från hemmahamnen i Svanhalla i Blekinge. Hans stora längtan norrut föranleddes av "Di röe bergen". Det som han menade var de röda urbergsklipporna utanför Påskallavik och Oskarshamn.

Att de är röda kan jag intyga på långt håll. Släta, mjuka och slipade av inlandsisen med svart algband i vattenlinjen störtar de brant ner i vattnet och man kan passera på några meters håll. Förädiska grynnor som nätt och jämt sticker upp ovan ytan, synliga endast vid vågsvall. Det gäller att ha ett finger på sjökortet. När jag kommer denna vackra skärgård till mötes är vinden svag och jag har satt alla klutar och närmar mig utan fara.

Dagen är fin som man kan önska. Hela turen är just så som i mina pojkböckers fantasi. Jag passerar genom trånga passager där vinden dör ut och jag får ro. Förbi höga klippor som reser sig lodrätt. Överallt knotiga tallar som kämpar för överlevnad. Jag ger mig trots den loja tillvaron ingen ro att stanna för annat än ett snabbt mål mat. Jag har den tilltagande brisen i ryggen och "att segla är nödvändigt". Hur hårt skall det blåsa i dag? Blir det revning?. De första vågorna bryter redan när jag lämnar de skyddande öarna och fortsätter längs landet som utgör den ostligaste udden söder om Oskarshamn. Det är goda gången och det fräser i lä, ordning på skoten och allt surrat för flera timmars gång.

För elva år sen när Pär och jag seglade i min fars eka var det bara gemenskapen med Pär jag sökte. När regnet och åskan gjort sitt och fått oss att ge upp visade det sig att jag hade honom kvar. Det är detta som nu känns så konstigt. Jag känner heller ingen ro att stanna för att vila eller bada.

Kvällarna är vackra och fulla av bestyr innan allt är ordnat. Ibland seglar jag ännu en liten bit efter kvällsmaten för att upptäcka att jag inte kommer så långt och dessutom har svårt att finna en bra natthamn.

Jag saknar något utan att veta vad det är. Det levande havet med de osäkra inslagen och allt vad det innebär verkar meditativt. Jag borde stanna i de trygga vikarna i lä och vara tacksam i stället för att jaga vidare.

För den goda vinden rider jag nu på vågkammarna och med slack i skoten passeras den sista udden.

Det är fritt vatten och god vind förbi Oskarshamn. Jag faller av och spirar focken, varefter jag gör det bekvämt för mig vid rorkulten. Havet här ute vimlar av andra seglare och jag har sällskap i flera distansminuter med ett par lf-båtar. De drar sakta ifrån. Jag är ensam med ljudet av vågor när båten surfar och vaggas behagligt i den ökande vinden.

Land tycks så avlägset. Timma efter timma går. Sjön ökar och bryter nu kraftigt. Båten är liten och jag blir mindre för var minut. Till sist upptäcker jag att det blåser alldeles för mycket när jag skall ändra kurs och ta av norrut mot Kråkelund. De grova sjöarna och att par grynnor framför mig bryter den slappa hållningen ombord och jag får ett par jobbiga minuter med segel och sjö. Samtidigt fladdrar en vindsurfare förbi likt en fjäril över vattnet. Gammalt o nytt möts. Jag känner mig med ens erfaren och trygg. Övermodets och den nya tidens tanklöshet i bekymmerfri framfart jämfört med den eftertänksamme och om faror medvetne, som gör vad som skall göras. Men - kan han så kan jag. Vinden är nog inte så farlig och än en gång smittas jag av vildheten och skönheten. Lev nu medan du är ung och är du inte det så lev för att du inte gör det så länge till.

Jag är trött och hungrig. All vind och sol har torkat ut min strupe och jag längtar till land, vila och mat.

Färden går utanför Uvö. Frisk och byig är sjöbrisen mellan kobbarna. Opålitligt rycker den i mina segeltrasor och sista sträckbogen mot Uvös udde känns otrevlig. Det är mer än vackertvädersegling nu.

Saltvik ligger innanför Uvö och jag faller av och kommer in i en varm skyddad vik, där det råder fullständig bleke. Jag glider in mot ett gammalt skutvrak med hängande segel. Hon ligger där längs bergsväggen, solvarm med vattnet kluckande mot bordläggningen. Aktern är borta, avhuggen av tid och hav. Stäven har spruckit. De båda ankarklysen tittar döda ner i vattnet. Hon ser skör ut och jag vågar knappast kliva upp på henne. Till min förvåning är allt orubbligt och massivt i grova dimensioner, mästerligt hopfogat av timmermän.

På skutans däck lagar jag kvällsmat. Sill och potatis, klämmer en öl och sitter med fötterna i vattnet.

Plankorna i däckets är tre tum tjocka. Lastrumsluckan är ett svart hål mot vattnet där min spegelbild syns nere i djupet. Vraket talar ett tyst språk med mig om resor under flera år. Väder, slit och kyla året runt för att kunna leva och överleva. Var är de stolta, slitna och skickliga män som haft dessa plankor till hem och arbete? Jag hör deras röster. Vad vill de säga mig?

Det gäller inte bara att segla och ta chanser när väder och vind är till din fördel. Skeppet skulle gå och bringa den inkomst som så väl behövdes. Du skall kunna din sak, annars får du sällskapa med mig här i viken för att ruttna och förgås.

De silvergrå däcksplankorna värmer mig efter badet. I springorna växer gräs och ett par blommor. Lukten av tjära finns ännu kvar. Stanna här! Vila och ha det bra! Det blåser för mycket. Uppmaningarna når mitt medvetande och försöker tala till mitt förnuft.

Blir det bättre än det som var innan? Det okända hägrar och lockar. Det är förändringen inte resultatet. Varför är det bättre där ute? Jag måste ta reda på det. Ur askan i elden, kanske? Du vet vad du har men inte vad du får. Dessa gamla kraxande ordspråk som förståndiga och urtråkiga personer har myntat, för att jag inte skall få uppleva någonting annat än vad de själva fått göra. Då vet jag nog i alla någonting bättre. Havamals "Hellre lyss till en sträng som brast än att aldrig spänna en båge"

Sjöbrisen är sydostlig och minst 10 m/s. Kurs längs Figeholmsrännan nära nordostlig. Med halv vind forsar jag fram och möter flera andra båtar i farleden. Jag måste passera en hög udde föröver. Jag måste sträcka upp för att klara mig runt, men sedan kan jag fala av med vinden och släcka på skotet. Jag styr norrut och ner i en vik. Längst ner finns en kanal som jag kan slinka igenom efter att ha tagit av masten för att komma under bron.

Det är inte heller så många andra segelbåtar som följer med!

Hur blir det nu? Skall jag förirra mig i den inre Figeholmskärgården? Jag kommer att söka mig förbi grunda vatten i bleke, genom vassruggar och smala prång. Virån som mynnar en bit framför mig kommer jag att ro upp i och besöka ett litet hus i skogen för att kunna ringa hem.

Mitt nästa nattläger blir en lite avskild och grund vik vid en liten ö. Där kommer jag att sitta i flera timmar och bara lyssna till naturen och försöka skönja min framtid. Kanske förstår jag den eller också inte. Med facit i hand kan man alltid säga att det inte blev som man trodde. Bara annorlunda - ofta sämre än man hoppas.

De tysta nätterna med något svagt motorknatter på avstånd kommer att ge mig tillfällig ro och kanske kommer jag att lyckas med något. Kanske kommer jag att bygga en större båt för de stora haven. Och drömma om att segla på dem.

När jag dagen efter seglar och ror in mot Figeholm är äventyret slut och jag drar upp båten på det torra, packar allt i säckar och tunnor medan jag inväntar transport hemifrån. Väl hemma kommer andra stora händelser att forma mitt liv. Men i flera år framåt kommer jag att segla vidare med min eka. Söka efter systemet om hur allt fungerar.